

Veilig jagen langs de snelweg (2)

Door: Johan de Jong

Jaarlijks worden in de nazomer en herfst honderden (meest jonge) kerkuilen doodgereden langs de snelwegen. Het verkeer is de belangrijkste doodsoorzaak voor kerkuilen. De (brede) bermen van snelwegen zijn meestal muizenrijk en in daljaren van de veldmuis zijn er in de extensief beheerde bermen altijd wel muizen te vinden. Ook andere uilensoorten, zoals ransuil, steenuil, velduil en dagroofvogels, vinden daar een goede voedselbron. Kerkuilen gebruiken de hectometerpaaltjes als uitvalsbasis voor de jacht. De wegbermen vormen voor de jonge kerkuilen ook aantrekkelijke routes waarlangs de dispersie naar een eigen territorium verloopt. Bij het opvliegen van de lage hm-paaltjes komen de uilen gemakkelijk in aanraking met het voorbijrazende verkeer.

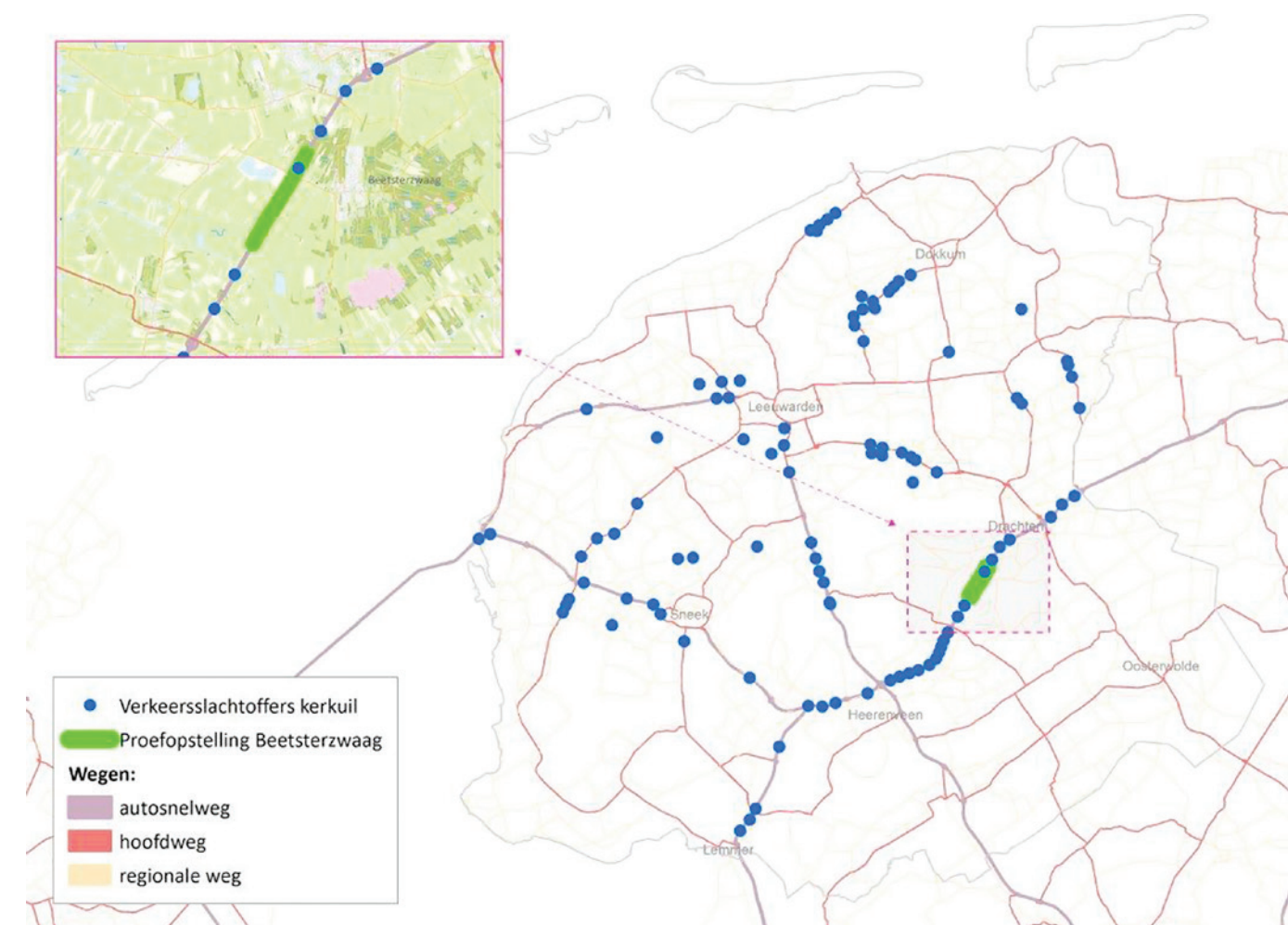

Onderzoek heeft aangetoond dat het aantal slachtoffers toeneemt bij toename van de wegbreedte en bij op- en afritten (De Jong 2013). Op één van die plekken (“knelpunten”) is in samenwerking met Rijkswaterstaat een pilot gestart (De Jong 2014). Tussen Heerenveen en Drachten zijn rond het verkeersknooppunt Beetsterzwaag (Friesland) aan beide kanten van de snelweg 30 hm-paaltjes voorzien van een draaiende rol. De vogels kunnen niet meer op het aangepaste hm-paaltje zitten. Als alternatieve zitplaats is een houten T-constructie van 3 m hoog op een afstand van 5 m van de weg geplaatst. Hierdoor:

- blijft de muizenrijke wegberm beschikbaar als jachtgebied voor de kerkuil;
- heeft de kerkuil minder last van de zuigende werking van het vrachtverkeer;
- heeft de kerkuil voldoende hoogte om veilig de weg over te steken.

De eerste resultaten

Rijkswaterstaat, politie, weggebruikers en de vrijwilligers van de Werkgroep Kerkuilen Friesland gaven de locaties door van de verkeersslachtoffers. Van de geringde exemplaren kon de leeftijd vastgesteld worden via het Vogeltrekstation (meest jonge kerkuilen). Het project is gestart op 5 november 2014. Op 1 september 2015 zijn de eerste resultaten op de kaart gezet. In het westen en noorden van de provincie profiteerden de jonge uilen nog van de “na-piek” van de veldmuis. Er was voldoende voedsel aanwezig in de weilanden en veel uilen bleven rond hun opgroeigebied hangen. Zij kwamen niet of nauwelijks in de buurt van de risicovolle snelwegen. Niettemin werden ruim 40 verkeersslachtoffers geregistreerd, waarvan de meeste op de A7 (Drachten-Heerenveen). In het projectgebied bij Beetsterzwaag viel één slachtoffer en wel op de plek waar de aanpassing op het hm-paaltje defect was!

Verkeersslachtoffers 21 januari 2016.

Eind 2015 stortte de veldmuiskpopulatie in met als gevolg een fikse toename van het aantal verkeersslachtoffers (zie kaartje 21 januari 2016). De uilen uit het westen van de provincie probeerden nog aan voedsel te komen in de bermen langs de snelweg, maar ook vooral langs secundaire wegen, zoals de haak om Leeuwarden en de provinciale weg Dokkum-Hardegarijp. Tussen Drachten en Heerenveen nam het aantal verkeersslachtoffers ook toe, maar ter plaatse van de proefopstelling kwamen geen meldingen van dode uilen. Er zijn nog geen foto's gemaakt van kerkuilen, die gebruik maakten van de T-palen. De valcamera's worden 's nachts op één paal gericht en het is dan ook een toevalstreffer dat een kerkuil juist op die paal (1 van de 60) gaat zitten. Overdag worden de palen veelvuldig gebruikt door buizerds, kraaien en kauwtjes. De eerste resultaten van de pilot zijn positief. Als de resultaten zo positief blijven, kan de aanpak in deze pilot ook worden toegepast op andere knelpunten voor de kerkuil langs snelwegen in Nederland. 🦉

Literatuur

- De Jong J. 2013. De invloed van het wegverkeer op de kerkuilenpopulatie in Friesland: op weg naar minder verkeersslachtoffers? Uilen 4: 14-21.
- De Jong J. 2014. Veilig jagen langs de snelweg bij Beetsterzwaag. Uilen 5: 52-53.

Foto: André Eijkenaar